

СТАНДАРТИ

ЗА СТРУКТУРА, СЪДЪРЖАНИЕ, ОФОРМЯНЕ И ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНИ РАБОТИ ЗА ОКС „БАКАЛАВЪР“ И ОКС „МАГИСТЪР“ В ПРОФЕСИОНАЛНИ НАПРАВЛЕНИЯ ОТ ОБЛАСТ НА ВИШЕ ОБРАЗОВАНИЕ 1. „ПЕДАГОГИЧЕСКИ НАУКИ“

Контекст

Стандартите за дипломиране на студентите в ОКС „Бакалавър“ и „Магистър“ не са въведени съдържателно в ЗВО предвид академичната автономия, която законът въвежда и нормативно осигурява. От 2016 година с възприетата от НАОА ориентация на акредитацията на професионалните направления и специалностите от регулираните професии към **стандарта ESG** смисълът на критериите за акредитация се променя. От една страна те продължават да бъдат форма на реализация на държавната политика във висшето образование (по смисъла на предмета на дейност на НАОА - чл. 11. от ЗВО) и в този смисъл са външни изисквания. От друга страна съдържателите акценти на критериите за акредитация е фокусирана към функционирането и поддържането на системата за качество на образование на самото висше училище. Към настоящият етап системата по качество на образованието на ЮЗУ „Неофит Рилски“ задава стандарти за основната документация (**Процедура № ...**), предвидена в ЗВО, а именно за учебен план и учебни програми и инструменти за проучване на мнение на потребители – основно студентско мнение. Иначе казано, в определена степен конструктивно-регулиращата функция на системата е налице. Същевременно критериите за акредитация на професионално направление и тяхната операционализация насочват към необходимост от въвеждане на критерии (стандарти) за ред процеси и системи, които се реализират в основните звена съобразно спецификата на обучението и научните изследвания в професионалните направления, които са в предмета на дейност и за които отговарят съответните основни звена. Специфичното в случая е и това, че в макро-план на равнище университет няма рамки за тези процеси. Такъв е случая с процесуалната и съдържателна регламентация на един твърде важен елемент от обучението на студентите в ОКС „Бакалавър“ и ОКС „Магистър“, а именно разработката и защитата на дипломни работи. Правилникът за образователни дейности на ЮЗУ „Неофит Рилски“ въвежда само най-общи положения, отнасящи се до ..., което донякъде е обяснимо предвид това, че той обхваща макрорамката на университетските образователни дейности. Той обаче не въвежда задължение за установяване на стандарти за разработване и защита на дипломни работи в тези две образователно-квалификационни степени на равнище основни звена. Стандартите за акредитация на професионалните направления на НАОА в критерий изискват като доказателство наличието на такива критерии на равнище именно професионално направление.

Подобни стандарти в Интернет се срещат, въпреки желанието на висшите училища да си запазват като ноу-хау такива стандарти, но под натиска на изискването за публичност висшите училища ги правят общодостъпни. Прегледът на подобни ресурси в Интернет води към два извода: наличието на тези стандарти е факт, която е знак, че те са не само-формален отчет, а и инструмент за действителна публичност и загриженост за издигане на качеството на образованието. В случая такива стандарти са ползвани в два аспекта: аргументативно-убедителен и съдържателен.

Нормативна позиция

По смисъла на ЗВО дипломната работа е форма на държавен теоретичен изпит, финализиращ обучението в съответната образователно-квалификационна степен, съответно за бакалавър с 10 кредити и за магистър – 15 кредити.я

В ЗВО и Правилника за образователни дейности на ЮЗУ „Неофит Рилски“ няма критерии за право на научно ръководство и нормативна определеност за качествените характеристики на дипломните работи в двете степени (бакалавърски, бакалавърска теза и магистърски, магистърска теза).

ЗА ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА

СТРУКТУРА, СЪДЪРЖАНИЕ И ОФОРМЯНЕ НА ДИПЛОМНИ РАБОТИ

Дипломните работи като форма на оценяване на крайните резултати от обучението на бакалаври и магистри трябва да отговарят на следните критерии:

- K1: Типология по насоченост на съдържанието и изложението;
- K2: Структурираност
- K3: Обем
- K4: Ползвана литература
- K5: Оформление

K1: Типология на дипломните работи по насоченост на съдържанието и изложението:

1. **За ОКС „Бакалавър“** е препоръчително дипломната работа да има диагностичен характер с използване на:
 - 1) утвърдени диагностични методики или такива на научния ръководител;
 - 2) създадени от дипломанта диагностични методи;
 - 3) компилативен тип изложение в теоретичната част;
 - 4) използване на описателни статистически методи, ако това е необходимо;
 - 5) критериален анализ на резултатите или анализ в съответствие с ключа на използвания диагностичен метод на изследване.
2. **За ОКС „Магистър“** дипломни работи е препоръчителен да имат:
 - 1) теоретико-експериментален характер
 - 2) използване на утвърдени диагностични методики в емпиричната част на изследването, или собствени такива, конструирани от дипломанта;
 - 3) проблемно-аналитично тип (стил) на изложение;
 - 4) използване на описателни статистически методи и такива за изследване на корелации (ако това е необходимо);
 - 5) проблемно-ориентиран анализ на получените емпирични резултати или такава интерпретация на теоретични постановки.
3. **Образователно-дисциплинарна определеност.** Да бъде позиционирана:
 - 1) в професионалното направление, в което е специалността или магистърската програма, в която е обучението (1.1. Теория и управление на образованието; 1.2. Педагогика; 1.3. Педагогика на обучението по ...;
 - 2) да има дисциплинарна или интердисциплинарна идентификация, т.е. да бъде ясно относима към определена научна област.

K2: Структурата на дипломните работи

Основният текст да има ясно определена структура:

1. **Увод.**

- 1) въвежда в изследвания проблем, който трябва да е социално, практически и научно значим, да съдържа неизследвани аспекти.
- 2) посочва обекта, предмета, целта, задачите, научните въпроси и хипотези (тези) на изследването, критериите и показателите, основните понятия, извадката и групите, използваните методи и инструментариум на изследването; календарния план и институцията (семејство, детска градина, училище и пр.), които са средата, в която битува изследвания проблем.
- 2. Глави.** Отделени обособени части на изследването, които имат своя смислова цялост и структурна обособеност. Изискват се поне две глави.
 - 1) Поне една от тях разкрива теоретични интерпретации на проблема на изследването;
 - 2) При интерпретирането на проблема дипломантът показва своето отношение към разглеждания проблем (критично и конструктивно).
 - 3) Ако изследването е с теоретико-емпирична насоченост, поне една от главите:
 - ✓ представя получените резултати: а) таблично; б) графично; в) чрез средни величини; г) чрез корелационни зависимости;
 - ✓ включва анализ на получените резултати по въведените критерии и показатели на проучването;
 - ✓ прави връзка на получените и интерпретирани емпирични резултати с използваната теоретична рамка (рамки) на проучването.
- 3. Изводи.** Обобщено се представят теоретичните и емпирични резултати от дипломното проучване във връзка с проблема, предмета и хипотезата на проучването. Тук се посочват изводи, които потвърждават, оспорват или усъвършенстват в определена степен използваната теория по проблема.
- 4. Препоръки.** Правят се връзки на получените резултати с образователно-възпитателната практика: какво от проучването и как може да се използва, за да се подобри практиката; да се подобри (усъвършенства) методиката на изследване; да се променят социални и педагогически нагласи на обществото и пр.
- 5. Ползвана литература.** Тук се посочват използвани източници (заглавия) по темата на изследването, които са:
- 6. Приложения.** Те имат емпирико-доказателствен характер и включват:
 - 1) инструментариум на изследването (анкетни карти, тестове, въпросници и др.);
 - 2) доказателства за реално проведено емпирично проучване (попълнени тестове, анкетни карти, рисунки, снимки и др.);
 - 3) копия на документи (например: редки такива, писма, снимки и пр.).

К3: Обем на дипломните работи

- 1. За ОКС „Бакалавър“** дипломни работи следва да са в обем не по-малък от 60-80 стандартни страници *основен текст*.
- 2. За ОКС „Магистър“** дипломни работи следва да са в обем не по-малък от 45-60 стандартни страници *основен текст*.
- 3. Основният текст** включва: увод, глави на проучването, изводи и препоръки;
- 4.** В основния текст *не* се включват приложенията и ползваната литература;

К4: Ползвана литература.

- 1.** Източници – подредени съобразно възприетите изисквания по Българския държавен стандарт (БДС) или по АРА (*американската психологическа асоциация*);
- 2.** Източниците са използвани коректно в текста на дипломната работа;

3. Източниците са достатъчни за теоретичен и емпиричен анализ на разглеждания проблем
- 1) За ОКС „Бакалавър“ – не по-малко от 15 (20) източника по темата;
 - 2) За ОКС „Магистър“ – не по-малко от 20 (25) източника по темата;

К5: Оформление

1. **Страниране.** стандартна страница във формат А4, 30-32 реда, 1800-1900 знаци, включително шпациите (празните интервали) между думите.
2. **Заглавна страница** - междуредово разстояние след реда 18 пункта:
 - 1) Официално име на университета, 18 пункта, **All CAPS**, стил **bold**, центриране по средата (Center);
 - 2) **Име на факултета**, 16 пункта, **All CAPS**, стил **bold**, центриране по средата (Center);
 - 3) **Име на катедрата**, 16 пункта, **Small CAPS**, стил *italic*, центриране по средата (Center), междуредово разстояние след реда 18 пункта. Следват няколко празни реда (по преценка);
 - 4) **Надпис „тема“** в следния вид: Тема (16 пункта, **Small CAPS**, стил *italic*), последвано от двоеточие (:), **название на темата**, 18 пункта, **All CAPS**, стил **bold italic**, - центриране по средата (Center). Следват няколко празни реда (по преценка);
 - 5) **Надпис „дипломант“**, нов ред „ име, презиме, фамилия“, нов ред „факултетен номер на дипломанта“ (трите реда - 14 пункта, стил Regular), отстъп за начало на реда 1 см, подравняване - ляво(Align Text Left), няколко празни реда;
 - 6) **Надпис „научен ръководител“**, нов ред - *име длъжност и длъжност* на научния ръководител, нов ред: „Подпис: ...“, центриране на трите реда в дясно (Align Text Right, 14 пункта, стил *Italic*). Няколко празни реда
 - 7) **Място (Благодеевград)**, **Small CAPS**, на следващия ред **година** на защитата, (14 пункта, стил Regular), – всички центрирани по средата (Center).
3. **Стилово оформление на основния текст**
 - 1) Увод, заглавия на глави, изводи, препоръки, приложения – 16 пункта, главни букви (ALL CAPS), получерно (**Bold**).
 - 2) Подзаглавия - 16 пункта, умалени главни (SMALL CAPS), стил получерни (**Bold**); вътрешни подзаглавия – 16 пункта, стил Regular, получерно (**Bold**);
 - 3) Основен текст:
 - ✓ шрифт – Calibri или Times New Roman. Размер 14 пункта;
 - ✓ разредка – 1,5;
 - ✓ начало (First Line Ident, отстъп) на нов ред – 1 см от лявото поле;
 - ✓ подравняване – двустранно подравняване (Justify).
4. **Фигури и таблици** – разположение в теста, задължително озаглавяване над таблиците или фигурите, размер на шрифта – 12 пункта, стил *италик (italic)*.
5. **Приложения** – те се номерират последователно и онасловават (озаглавяват) логически според съдържанието си.
6. **Номериране на страниците** – по средата, в долния край на страницата.

РЕЦЕНЗИЯ

Стандартите за рецензия се основават на Правилника за образователни дейности и утвърдената практика във Факултет по педагогика.

1. Рецензент на дипломна работа е преподавател в съответното научно звено (катедра), който се определя с решение на съответното звено или от ръководителя на катедрата.

2. Рецензия. Тя е външно представяне и оценка на дипломната работа. Трябва да съдържа следните пет структурни елемента:

- 1) Данни за дипломната работа, дипломанта и рецензента;
- 2) Констативна част – описва структурата и съдържанието на дипломната работа;
- 3) Критично-оценъчна част – оценка за достойнствата и слабостите на дипломната работа;
- 4) Препоръки и въпроси към автора на дипломната работа;
- 5) Заключение – съдържа данни за автентичност и преценка за допускане или не до защита на дипломната работа. Авторизация (подпис) на рецензента.

3. Проверка за уникалност. Целта е да се провери доколко дипломната работа е автентичен текст на дипломанта, доколко не е заимстван чужд текст. Извършва се със специализиран софтуер: Advego Plagiatus, Content Watch, Viper, Anti_Plagiarizm и др.

- 1) Преценката за количествена удовлетворителност на уникалността отчита коректността на цитирането на автори (коректно позоваване на вече налични изследвания).
- 2) Стойностите на уникалност и оценката ѝ, дефинирана от използвания софтуер.
- 3) При неудовлетворителна уникалност рецензентът може да откаже допускане на дипломната работа до защита.

4. Депозирание на рецензията. Рецензията се депозира в катедрата и предоставя на дипломанта най-късно пет дни преди насрочената дата за защита.

ЗАЩИТА НА ДИПЛОМНА РАБОТА

Защита на дипломната работа е публичен процес. Авторът на дипломната работа представя синтезирано резултатите от проучването, аргументира позициите си пред държавна изпитна комисия и получава съответната оценка.

1. Съставът на държавните изпитни комисии се определя се по доклад на Декана на факултета със заповед на Ректора на университета в рамките на календарния график за учебната година.

- 1) Численият състав на комисията е от трима хабилитирани преподаватели, поне един от които е външен за университета;
- 2) В състава на комисията се включва още представител на потребители на кадри – базов учител или друг специалист от практиката

2. Дата на защита дипломна работа (държавен изпит) – определя се със заповедта за утвърждаване на състава на комисииите.

3. Процесът по протичане на защитата на дипломната работа се ръководи от председателя на държавната изпитна комисия.

4. Структурата на процеса по протичане на защитата на дипломната работа включва:

- 1) **Представяне от дипломанта** на резюме на дипломната работа в период от 10-15 минути.
- 2) **Представяне от рецензента** на рецензията на дипломната работа. Препоръчително е да се изготви презентация.
- 3) **Въпроси и изказвания** от страна на членовете на държавната изпитна комисия и присъстващите лица (студенти, преподаватели, граждани);

4) **Отговори (устна защита)** на дипломанта:

- ✓ на бележките и въпросите от рецензията;
- ✓ на оценки и въпроси от членовете на държавната изпитна комисия;
- ✓ на присъстващи външни лица.

5. **Оценка.** Формира се като средно аритметична от оценките на членовете на държавната изпитна комисия въз основа на оценките им по отделните елементи от представянето на дипломанта по време на защитата и съответната тежест:

- 1) Съдържанието на дипломната работа – в съответствие с изпълнението на критериите за дипломна работа. Има тежест 50 % от крайната оценка;
- 2) Рецензията на дипломната работа – 20 % от крайната оценка;
- 3) Аргументация и представяне на защитните тези от страна на дипломанта пред държавната изпитна комисия (30 % от крайната оценка).
- 4) Крайната оценка се закръгля към най-близкото цяло число по шестобалната система.

Пример: ако дипломната работа отговаря на всички изисквания и комисията консенсусно определя оценка „отличен 6“, според рецензията оценката се определя на „добър 4“, а според устната защита на дипломанта оценката е „много добър 5“, то крайната оценка за член от изпитната комисия се формира така:

$6*0,5+4*0,2+5*0,3=3+0,8+1,5= 5,3$. Крайна оценка: „Много добър (5).“

- 5) Оценката от председателя на комисията се съобщава устно на дипломанта в края на процедурата.

доц. д-р Траян Попков
Декан на ФП

**ЮГОЗАПАДЕН УНИВЕРСИТЕТ „НЕОФИТ РИЛСКИ“ –
БЛАГОЕВГРАД**

ФАКУЛТЕТ ПО ПЕДАГОГИКА

КАТЕДРА „ПЕДАГОГИКА“

**ТЕМА: ДИАГНОСТИКА НА ЦЕННОСТНИ ПРЕДПОЧИТАНИЯ НА
УЧЕНИЦИ ОТ НАЧАЛНА УЧИЛИЩНА ВЪЗРАСТ ОТ МАЛКИ
НАСЕЛЕНИ МЕСТА**

*За придобиване на образователно-квалификационна степен
бакалавър/магистър*

Дипломант:

Иван Иванов Иванов

Специалност:

(без съкращения)

Фак №

Дипломна работа. Модел на титулна страница

Научен ръководител:

Петър Петров Петров

Подпис

БЛАГОЕВГРАД

2018 година